

ASF w Polsce

Od sierpnia 2013 roku wprowadzono w Polsce w obwodach łowieckich obowiązkowe punkty przetrzymywania odstrzelonych dzików na wybranych obszarach trzech województw mazowieckiego, podlaskiego, warmińsko-mazurskiego i lubelskiego.

Każdy odstrzelony dzik w tym terenie musiał być poddany badaniom w kierunku ASF orientacyjny czas badania ok. 5 dni.

W lutym 2014 roku zmniejszono obszar objęty restrykcjami do terenów woj. podlaskiego, ustanawiając jednocześnie dwie strefy: objętą restrykcjami (czerwoną) i buforową (żółtą).

22 maja 2015 roku zmieniono podział na trzy strefy: zagrożenia (niebieską), objętą ograniczeniami (czerwoną) i ochronną (żółtą).

Od dnia początku kwietnia 2016 roku na podstawie decyzji Komisji Europejskiej w Polsce wyznaczono dwie strefy: objętą ograniczeniami (czerwoną) i ochronną (żółtą).

Na dzień 18.05.2016 stwierdzono 93 przypadków (pojedynczych dzików lub grup osobników) zakażonych ASF.

Rok 2015:

Kraj	Liczba przypadków ASF u dzików	Liczba ognisk ASF u świń
ESTONIA	723	18
LITWA	111	13
ŁOTWA	753	10
POLSKA	53	1
WŁOCHY (SARDYNIA)	46	16

*dane na podstawie systemu ADNS za okres 1 stycznia – 31 grudnia 2015 r.

Rok 2016:

Kraj	Liczba przypadków ASF u dzików	Liczba ognisk ASF u świń
ESTONIA	427	0
LITWA	66	0
ŁOTWA	291	0
POLSKA	10	0
WŁOCHY (SARDYNIA)	37	4

*dane na podstawie systemu ADNS, stan na dzień 18 maja 2016 r.

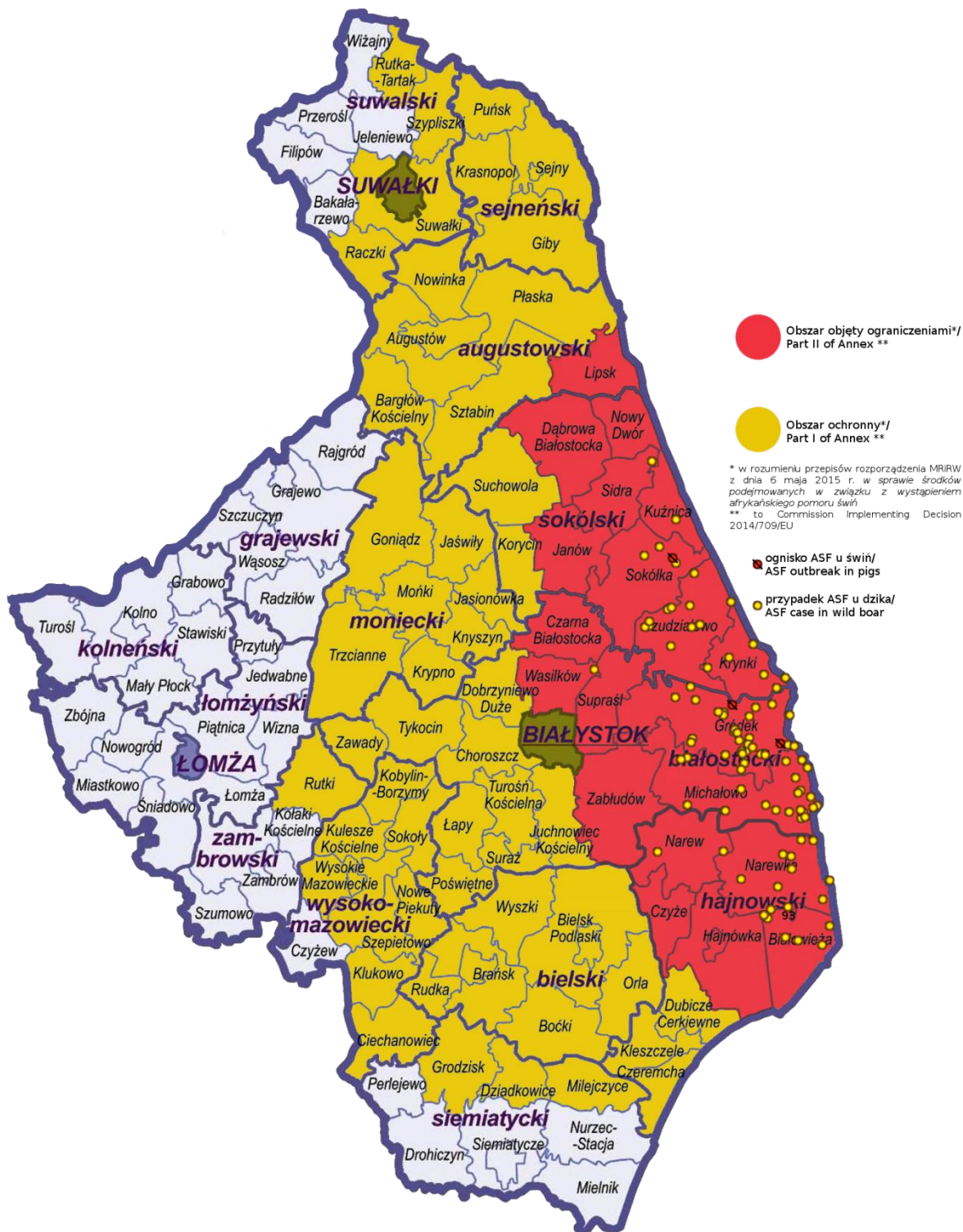
Pozyskanie dzików w woj. podlaskim od 01 kwietnia do 30 kwietnia

rodzaj strefy	Plan odstrzału dzików w sezonie 2016/2017 razem	Stan Populacji na 10.03.2016	Wykonanie planu odstrzału dzików w kwietniu	% wykonania RPL (stan na początku sezonu, przed ewentualnym zwiększeniem) - polowanie
Z ograniczeniami	2583	2189	140	140
Ochronna	4085	3138	324	324
Poza strefami	1744	1290	109	109
Razem	8412	6617	573	573

Odstrzał sanitarny

Stan podpisywania umów na odstrzał sanitarny dzików z zarządcami/dzierżawcami obwodów łowieckich

Województwo	Liczba obwodów łowieckich w których przeprowadzenie odstrzału sanitarnego jest obowiązkowe	Liczba obwodów łowieckich w których przeprowadzenie odstrzału sanitarnego jest fakultatywne	Liczba obwodów łowieckich w których przeprowadzenie odstrzału sanitarnego jest obowiązkowe objętych umowami	Liczba obwodów łowieckich w których przeprowadzenie odstrzału sanitarnego jest fakultatywne objętych umowami	Liczba dzików planowanych do odstrzału sanitarnego	Liczba dzików pozyskanych w ramach odstrzału sanitarnego
Lublin	95	81	95	78	1620	342
Podkarpackie	57	19	57	19	1490	247
Mazowieckie*	11	22	9	9	190	75
Podlaskie	77	207	77	111	1846	331
Warmińsko - Mazurskie	60	51	60	19	2332	296
RAZEM	300	380	298	236	7478	1291
			534 w sumie			

Od 01.01.2016 planowana jest zmiana systemu wypłaty rekompensat za pozyskanie dzika dla koła łowieckiego i podniesienie stawki do 316 zł za dzika oraz do 400 zł za lochę. Za utylizację odpowiadać będą koła łowieckie a nie Inspekcja Weterynaryjna.

W 2016 roku zwiększeniu o ok 16 ulegnie także liczba chłodni do przetrzymywania dzików.

W perspektywie, w roku 2016, ma wejść *Strategia ws. ASF dla wschodniej części UE*

W myśl której mamy:

Istotne terminy i definicje.

Nęcenie: (dokarmianie dzików nie mające na celu utrzymania przy życiu): przyciąganie dzików za pomocą ograniczonej ilości paszy (np. kukurydzy) wyłącznie dla celów wykonania polowania. Maksymalna ilość wyłożonej paszy nie powinna przekraczać 10 kg/km²/miesięcznie. Nęcenie w żadnym przypadku nie powinno stanowić źródła pożywienia dla dzików w celu utrzymania przy życiu populacji w okresie zimowym.

Miejsca/urządzenia karmienia dla innych gatunków: (np. dzikich przeżuwaczy): takie miejsca karmienia dla dzikich przeżuwaczy nie powinny być dostępne dla dzików. Jeśli to możliwe, należy stosować wyłącznie żywność, która nie jest atrakcyjna dla dzików (np. siano).

Szerszy obszar dla działań średnioterminowych (WAMTA): w oparciu o opinię EFSA z czerwca 2015 r., obszar ten otacza obszary objęte restrykcjami, określone w decyzji 2014/709/UE o szerokości do 200 km. Obszar ten należy ustanowić na podstawie analizy ryzyka, wokół obszarów objętych obecnie restrykcjami oraz na obszarach graniczących z państwami trzecimi, w których występuje ASF. Obszar ten powinien ponadto brać pod uwagę przewidywane roczne rozprzestrzenianie się choroby w okresie założonych działań (2 do 4 lat). Obszar ten powinien także uwzględnić rozmieszczenie i zagęszczenie istniejących populacji dzików.

Główne punkty strategii

Poniższe punkty dla celów kontroli i zwalczania ASF w populacji dzików mają zostać zastosowane przynajmniej w obszarach objętych restrykcjami określonymi w Decyzji 2014/709/UE i w WAMTA:

- a) Nęcenie jest dozwolone (dokarmianie nie mające na celu utrzymania przy życiu, ograniczona ilość paszy wyłącznie w celu przyciągnięcia dzików dla potrzeb wykonania polowania, nie przekracza 10kg/km²/miesięcznie);
- b) Należy unikać dokarmiania mającego na celu utrzymanie przy życiu;
- c) Zaleca się ukierunkowane polowanie, którego cel stanowią dorosłe i młode samice. W oparciu o ostatnie doświadczenia niektórych Państw Członkowskich można się spodziewać, że uzyskanie zagęszczenia populacji dzików wynoszącego 0,5 dzika/km² lub mniej zmniejszy rozprzestrzenianie się ASF;
- d) W ramach ogólnej liczby odstrzelonych zwierząt należy zachować równowagę między samcami i samicami (po 50%). Priorytet powinny stanowić dorosłe i młodociane samice;
- e) W pasie o szerokości 20 km położonym w obszarze wskazanym w części II załącznika do decyzji 2014/709/UE, wzdłuż granicy z obszarem wskazanym w części I w/w załącznika, należy prowadzić polowanie w taki sposób, aby uniknąć nadmiernego przemieszczania zwierząt. Wielkość obszarów można poddawać przeglądowi na podstawie wyniku analizy ryzyka.

Od 15 lutego do 1 maja 2014 roku na obszarze strefy czerwonej wprowadzono całkowity zakaz polowań.

W dniu 31 marca 2014 roku wprowadzono rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń.

W konsekwencji w strefach obowiązują następujące ograniczenia:

Na obszarze objętym ograniczeniami (czerwonym) oraz obszarze zagrożenia (niebieskim) zakazuje się:

1. polowań na zwierzęta łowne i odłowów takich zwierząt, bez zgody powiatowego lekarza weterynarii, z wyjątkiem polowań indywidualnych na zwierzęta łowne inne niż dziki;
2. dokarmiania dzików.

Zgodę, o której mowa w pkt. 1, wydaje powiatowy lekarz weterynarii właściwy ze względu na położenie obwodu łowieckiego, a w przypadku gdy obwód łowiecki jest położony na obszarze więcej niż jednego powiatu - właściwy ze względu na położenie największej części tego obwodu, po przeprowadzeniu analizy ryzyka, która wykaże, że polowania na zwierzęta łowne i odłowy takich zwierząt nie spowodują zagrożenia rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń.

Zakazuje się wysyłania dzików z obszaru ochronnego i obszaru objętego ograniczeniami poza te obszary do miejsca położonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na terytorium innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Każdy dzik odstrzelony na obszarze zagrożenia, objętym ograniczeniami albo na obszarze ochronnym jest niezwłocznie dostarczany wraz ze wszystkimi częściami ciała, w tym z narządami wewnętrznymi, do położonego na tym samym obszarze:

- 1) punktu skupu dziczyzny lub zakładu obróbki dziczyzny lub
- 2) innego zakładu nadzorowanego przez organ Inspekcji Weterynaryjnej, w którym mogą być przechowywane tusze lub skóry dzików.

Tusze, wszystkie części ciała oraz skóry dzików odstrzelonych na obszarze ochronnym albo na obszarze objętym ograniczeniami lub obszarze zagrożonym mogą być przemieszczane z punktów i zakładów, o których mowa w ust. 2, wyłącznie po uzyskaniu ujemnego wyniku badania laboratoryjnego w kierunku afrykańskiego pomoru świń.

W punktach i zakładach tusze, części ciała i skóry dzików przechowuje się w sposób zapobiegający bezpośredniemu kontaktowi nieprzebadanych tusz, części ciała i skór dzików z surowcami i innymi przedmiotami, które mogą spowodować rozprzestrzenianie się afrykańskiego pomoru świń.

Zakazuje się wysyłania świeżego mięsa pozyskanego z dzików odstrzelonych na obszarze ochronnym albo na obszarze objętym ograniczeniami oraz mięsa mielonego, surowych wyrobów mięsnych i produktów mięsnych składających się z mięsa takich dzików lub zawierających w swoim składzie takie mięso poza te obszary do miejsca położonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na terytorium innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Dopuszcza się wysyłanie świeżego mięsa pozyskanego z dzików odstrzelonych na obszarze ochronnym oraz mięsa mielonego, surowych wyrobów mięsnych i produktów mięsnych składających się z mięsa takich dzików lub zawierających w swoim składzie takie mięso poza ten obszar do miejsca położonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej po uzyskaniu ujemnego wyniku badania laboratoryjnego w kierunku afrykańskiego pomoru świń.

Po zmianach z dnia 29 sierpnia 2014 roku rozporządzenie otrzymało nowe brzmienie w zakresie:

Zakazuje się odłowów zwierząt łownych, polowań indywidualnych na dziki i polowań zbiorowych na zwierzęta łowne inne niż dziki, bez zgody powiatowego lekarza weterynarii oraz zakazuje się polowań zbiorowych na dziki.

Zgodę na polowanie, wydaje powiatowy lekarz weterynarii właściwy ze względu na położenie obwodu łowieckiego, a w przypadku, gdy obwód łowiecki jest położony na obszarze więcej niż jednego powiatu – właściwy ze względu na położenie największej części tego obwodu:

1) na okres nie dłuższy niż 30 dni, liczony od dnia wydania zgody;

2) po przeprowadzeniu analizy ryzyka uwzględniającej planowane terminy polowań, która wykaze, że polowania na zwierzęta łowne i odłowy takich zwierząt nie spowodują zagrożenia rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń.

Polski Związek Łowiecki reprezentuje myśliwych w ramach Grupy Ekspertów, powołanej przez Głównego Lekarza Weterynarii bierze czynny udział w pracach zespołów zarządzania kryzysowego na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym, a także konferencjach, spotkaniach i naradach dotyczących ASF.

W ramach tych prac PZŁ przedstawił Głównemu Lekarzowi Weterynarii listę problemów i przeszkód w zakresie pozyskania dzików w strefach:

1) Przedłużyć możliwość odstrzału dzików w myśl art. 44 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych.

2) Umożliwić dzierżawcom i zarządcom obwodów łowieckich wybór rodzaju odstrzału, który będzie wykonywany na terenach dzierżawionych i zarządzanych obwodów łowieckich tzn. polowanie na podstawie zgody Powiatowego Lekarza Weterynarii lub odstrzał w myśl art. 44 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych.

- 3) Umożliwić polowanie w obwodach w strefie ochronnej i w strefie objętej restrykcjami w okresie całego tygodnia, a nie tylko w 3 dni (piątek – niedziela). Obecnie od poniedziałku do środy oczekuje się na wyniki badań, w czwartek wydawane są dziki i następuje dezynfekcja chłodni.
- 4) Urealnić zwrot kosztów ponoszonych przez koła na dzierżawę chłodni do celów wykonania decyzji wydanych na podstawie art. 44 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych. Obecnie inspekcja płaci ok. 700 zł, brak jest wynagrodzenia dla obsługi chłodni, brak mat dezynfekcyjnych, brak środków dezynfekcyjnych (koła kupują je we własnym zakresie)
- 5) Zezwolić na polowania zbiorowe na dziki w strefie ochronnej – przyczyni się to do zwiększenia pozyskania dzików.
- 6) Zezwolić na polowanie z użyciem nęcisk, szczególnie w okresie końca zimy i na wiosnę.
- 7) W związku ze zbyt małą liczbą punktów przyjmowania dzików do utylizacji oraz zbyt małą liczbą chłodni do przetrzymywania dzików na użytek własny, koła nie są w stanie zwiększyć pozyskania. Należy zakupić 40 chłodni do przetrzymywania dzików i udostępnić je kołom łowieckim w strefach objętych restrykcjami i strefie ochronnej.
- 8) W związku ze zwiększeniem strefy ochronnej należy wspomóc koła łowieckie w nowo objętych gminach, poprzez zakup chłodni do przetrzymywania dzików
- 9) Dokonywać wypłaty rekompensat za przetrzymywanie dzików kołom łowieckim.

Większość z postulatów dotychczas zgłaszanych przez PZŁ nie został zrealizowany. Pomimo deklaracji w lipcu i sierpniu w 2014 roku dotyczących zakupu chłodni przez GLW do dnia dzisiejszego zakupy nie zostały zarejestrowane.

W październiku na posiedzeniu Grupy Ekspertów do spraw ASF przy GLW ustalono że:

- **możliwe będzie nęcenie dzików (10kg/miesiąc /1km²),**
- **dziki pozyskiwane na użytek własny, nie wywożone poza strefę ochronną nie będą badane w kierunku ASF,**
- **możliwe będzie organizowanie polowań z ambon bez udziału psów na dziki,**
- **zaproponowano przy sprzeciwie PZŁ wprowadzenie zakazu polowania na dziki w Polsce przez osoby utrzymujące świnie.**

Powyższe zmiany wejdą w życie **najwcześniej od stycznia 2015 roku**, tzn. praktycznie po zakończeniu polowań zbiorowych i po zakończeniu polowań na lochy.

Pomiędzy dwoma urzędami centralnymi Ministerstwem Środowiska i Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi istnieją sprzeczne decyzje w zakresie pozyskiwania dzików na obszarze objętym ograniczeniami – z jednej strony mamy intensyfikować odstrzał a z drugiej strony mamy nie redukować populacji.

Pozyskanie dzików w Polsce:

Rok	Plan odstrzału początkowy	Plan odstrzału końcowy	Wzrost planu, %	Odstrzał	Wykonanie planu przed zmianą, %	Wykonanie planu po zmianie, %
2004/05	133 016			119 176	89,6	
2005/06	144 700			121 015	83,6	
2006/07	145 982			103 419	70,8	
2007/08	141 088	155 267	10,0	131 544	93,2	84,7
2008/09	178 978	221 412	23,7	201 370	112,5	90,9
2009/10	236 837	251 939	6,4	196 627	83,0	78,0
2010/11	236 438	262 657	11,1	211 331	89,4	80,5
2011/12	267 142	270 817	1,4	177 247	66,3	65,4
2012/13	244 670	271 621	11,0	218 916	89,5	80,6
2013/14	281 608	294 294	4,5	219 911	78,1	74,7
2014/15	302 030					

Pozyskanie dzików na Podlasiu:

Rok	Plan odstrzału początkowy	Plan odstrzału końcowy	Wzrost planu, %	Odstrzał	Wykonanie planu przed zmianą, %	Wykonanie planu po zmianie, %
2004/05	4 078			2 760	67,7	
2005/06	4 064			2 901	71,4	
2006/07	4 297			2 479	57,7	
2007/08	4 256	4 545	6,8	3 194	75,0	70,3
2008/09	4 939	6 117	23,9	5 501	111,4	89,9
2009/10	7 047	7 790	10,5	5 778	82,0	74,2
2010/11	7 595	8 204	8,0	6 228	82,0	75,9
2011/12	8 802	8 826	0,3	4 967	56,4	56,3
2012/13	8 135	8 697	6,9	6 437	79,1	74,0
2013/14	9 262	9 372	1,2	4 783	51,6	51,0
2014/15	10 761					

Czynniki wpływające na procent wykonania planu odstrzału:

- Nadmierne planowanie łowieckie, w celu nie zmieniania RPŁ,
- Zwiększanie RPŁ w okresie ich obowiązywania,
- Niekorzystne warunki atmosferyczne i klimatyczne (bezsneźne zimy, zachmurzenie w pełni itp.),
- Regulacje prawne które uniemożliwiały przekroczenie planów łowieckich w związku z czym myśliwi woleli nie wykonywać w 100% zatwierdzonych planów.

Dane o szkodach łowieckich:

L p .	Sezon łowieckie	Liczba zgłoszonych szkód	Kwota wypłaconych odszkodowań zł	Powierzchnia zredukowana ha	Liczba spraw skierowanych do sądów	liczba spraw wygranych przez rolników	Procent spraw w sądzie pozytywnie rozstrzygniętych dla rolnika	Procent spraw w sądzie względem szacowanych szkód %
1	2010/11	60059,00	48580493,70	29440,00	79	27	34,2	0,13
2	2011/12	57715,00	46179003,23	27406,00	109	36	33,0	0,19
3	2012/13	60657,00	56272912,68	26200,00	106	29	27,4	0,17
4	2013/14	63162,00	62474581,77	30475,00	110	20	18,2	0,17
5	Średnia	60398,25	53376747,85	28380,25	101	28	28,2	0,2

Informacje archiwalne:

W rozporządzeniu Wojewody Podlaskiego z dnia 8 sierpnia 2013 roku nakazuje się

1) dostarczanie odstrzelonych dzików wraz z patrochami i narogami wyłącznie do:

a) punktów skupu dziczyzny albo

b) innych zakładów nadzorowanych przez organy Inspekcji Weterynaryjnej, w których mogą być przechowywane tusze i skóry dzików;

2) zbieranie i zagospodarowanie ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego, w tym patrochów i narogów, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającym przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylającym rozporządzenie (WE)nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz. Urz. UE L 300 z 14.11.2009, str. 1-33) przez przedmiot skupiający lub przetrzymujący odstrzelone dziki.

W punktach skupu dziczyzny i zakładach, o których mowa w § 4 pkt 1, tusze dzików i skóry przechowuje się w sposób zapobiegający bezpośredniemu kontaktowi nieprzebadanych tusz dzików z produktami, surowcami i innymi przedmiotami, które mogą spowodować szerzenie się choroby zakaźnej zwierząt.

Tusze dzików i skóry przechowywane w zakładach, mogą być przeznaczone wyłącznie do produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny.